

Уважене колегинице и колеге,

Задовољство нам је да Вас позовемо на петодневни семинар – **Језички модели у служби проучавања српског културног наслеђа** која ће се одржати:

од понедељка 8. децембра до петка 12. децембра 2025. у

Научно-образовном културном центру „Вук Караџић“ у Тршићу

Семинар је наставак претходних вишегодишњих активности, раније подржаних од стране Министарства културе Републике Србије и Министарства науке, технолошког развоја и иновација Републике Србије. Семинар је препознат као активност од националног значаја и спроводи се у партнерству са Друштвом за језичке ресурсе и технологије ЈеРТех.

Семинар ће омогућити едукацију истраживачког кадра у контексту „удаљеног читања“ (Distant Reading), која је ургентна и у најбољем националном интересу. Наиме, више није довољно само истраживати културно наслеђе, већ то треба чинити користећи савремене, технолошки напредне алате, како би само културно наслеђе, као и истраживање по себи имало већу видљивост и глобални карактер. Парадигма „удаљеног читања“, коју је у студије књижевности увео Франко Морати, а која се потом раширила у свим хуманистичким дисциплинама, изузетан је оквир за унапређење истраживачког рада путем софистицираних техничких могућности без преседана у прошлости. Самим коришћењем ових могућности, повећава се видљивост културе у међународној арени и обезбеђује савремени стручни интегритет истраживања. Како би процес био сасвим заокружен, неопходно је у њега укључити и библиотекарe, као највеће савезнике истраживача.

Посебан легитимитет овог семинара представља чињеница да се он наслања на активности које су успешно спроведене у оквиру пројеката *Удаљено читање* (2019), *Читање издалека* (2022), *Увод у дигиталну хуманистику* (2023), *Едукација библиотечке и истраживачке заједнице на моделу повећања видљивости српских историјских новина кроз напредне језичке моделе и технологије* (2024) и *Платформа за истраживање дигитализованог садржаја новинских колекција потпомогнута језичким технологијама за српски језик – ПИСАН* (2025), подржаних од стране Министарства културе Републике Србије, али и кровне европске акције у оквиру програма COST CA16204 - *Distant Reading for European Literary History*, која је започета 2017. године, а трајала до 2022. Такође, овогодишњи семинар ће бити заснован и на резултатима текућег пројекта *ТЕСЛА: векторизација језика – апликације за српски језик*, подржаног од стране Фонда за науку Р. Србије. Битно је напоменути да ће се овај семинар наслањати и на претходна искуства рада у Тршићу 2023. и 2024. године.

Предвиђено је да радионице буду радног карактера. Полазници ће се кроз практичан рад упознати са целом линијом дигитализације: корекција сканираних и прочитаних текстова, анулирање њихове структуре и изгледа, припремање мета-података. Напредним радионицама предвиђа се обучавање полазника за проверу и корекцију аутоматски обележених језичких објеката: имена људи, њихових улога, локација и друго. Полазници ће се упознати са применом језичких модела, повезивањем са отвореним подацима, електронским речницима, могућностима аутоматизације. Посебан сегмент ће се бавити проналажењем валидних ресурса и информација, као и дигиталних алата и њихова примена на текст. Кроз практичан рад, полазници ће усвојити веома много информација из области креирања језичких технологија, дигиталне хуманистике, али и удаљеног читања и отворене науке. Биће оспособљени да повећају видљивост свог рада, па самим тим и теме својих радова, а то је српска култура и језичко наслеђе у широком смислу.

Семинар ће бити спроведен у 5 дана, са по два сегмента сваког дана (предавања пре подне и радионице после подне), а водиће га:

- Др Василије Милновић, руководиоца пројекта, Универзитетска библиотека „Светозар Марковић“
- Др Александра Трговац, координатор пројекта, Универзитетска библиотека „Светозар Марковић“
- Проф. др Ранка Станковић, Друштво за језичке ресурсе и технологије
- Проф. др Цветана Крстев, Друштво за језичке ресурсе и технологије
- Проф. др Душко Витас, Друштво за језичке ресурсе и технологије

НАПОМЕНА: За све полазнике семинара обезбеђен је смештај у НКОЦ „Вук Караџић“, три obroка дневно, као и сала за предавање и интернет. Долазак у Тршић је у сопственој организацији. Препорука за све полазнике јесте да понесу своје лап-топ рачунаре.

Више о НКОЦ „Вук Караџић“ на следећем линку: <https://okcvukkaradzic.edu.rs/>